

B.A. 3rd Semester (Honours) Examination, 2018 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Paper : CC-VI

Time: 3 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

*Candidates are required to give their answer in their own words
as far as practicable.*

1. संस्कृतभाषया देवनागरी लिप्या च प्रश्न दशकं समाधेयम्। प्रति विभागात् न्यूनातिन्यूनम् प्रश्नत्रयम् समाधेयम्।

2×10=20

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে দশটি প্রশ্নের উত্তর লেখো। প্রতিটি বিভাগ থেকে অন্ততঃপক্ষে তিনটি প্রশ্নের উত্তর করতে হবে। প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় এবং দেবনাগরী লিপিতে লিখতে হবে।

'ক'-বিভাগ:

'ক'-বিভাগ

- (a) छन्दोमञ्जरी के प्रणीता?
छन्दोमञ्जरी के रचना करेछेन?
- (b) वृत्तस्य लक्षणं किम्?
वृत्तस्य लक्षणं की?
- (c) का खलु यति?
यति काके बले?
- (d) वसन्ततिलक छन्दसः लक्षणं लिख्यताम्।
वसन्ततिलक छन्दस्य लक्षणं लेखो।
- (e) छन्दसि दीर्घ मात्रा कदा भवति?
छन्दे दीर्घ मात्रा कथनं ह्य?

'ख'-विभाग:

'ख'-विभाग

- (f) वामनानुसारेण 'रीति'-शब्दस्य अर्थं लिख्यताम्।
वामनानुसारेण रीति शब्दस्य अर्थं लेखो।
- (g) वामनानुसारेण को नाम अलंकारः?
वामनानुसारेण अलंकार शब्दस्य अर्थं लेखो।

- (h) 'तासां पूर्वा ग्रह्या गुणसाकल्यात्' - आलोच्यताम्।
'तासां पूर्वा ग्रह्या गुणसाकल्यात्' - উক্তিটি সংক্ষেপে আলোচনা করো।
- (i) काव्यांगानि कानि भवन्ति?
काव्याङ्ग कानि ?
- (j) 'न कतकं पङ्क प्रसादनाय'- आलोच्यताम्।
'न कतकं पङ्क प्रसादनाय' - উক্তিটি সংক্ষেপে ব্যাখ্যা করো।

'ग'-विभागः

'ग'-विभाग

- (k) अर्थान्तरन्यास इत्यस्य कोऽर्थः।
अर्थान्तरन्यास पदটির অর্থ লেখো।
- (l) उत्प्रेक्षायाः संज्ञा प्रदेया।
উৎপ্রেক্ষা অলংকারের সংজ্ঞা লেখো।
- (m) साहित्यदर्पणस्य कस्यापि टीकाकारस्य नाम, तस्यापि टीकायाः नाम लिख्यताम्।
साहित्यदर्पण ग्रन्थের একজন টীকাকার ও তাঁর টীকার নাম লেখো।
- (n) उपमानोपमेययोः को भेदः?
উপমান ও উপমেয়ের পার্থক্য কী?
- (o) रूपकालंकारस्य उदाहरणं लिख्यताम्।
রূপক অলংকারের একটি উদাহরণ লেখো।
2. अधःसंस्थितेषु प्रश्नेषु यथाकामं चतुष्टयं समाधीयताम्। तेषु यत्किञ्चन द्वितयं संस्कृतभाषया लिख्यताम्।

5x4=20

নীচের প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোনো চারটি প্রশ্নের উত্তর দাও। তার মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর সংস্কৃত ভাষায় লেখো।

- (a) चरणविश्लेषणपूर्वकम् छन्दो निर्णयः कर्तव्यः।
চরণবিশ্লেষণ করে ছন্দ নির্ণয় করো।
তব ভবতু বিড়্ঠীজা প্রাণ্যবৃষ্টি: প্রজাসু।
- (b) उदयति हि स तादृक क्वापि वैदभीरीतौ सहृदय हृदयानां रञ्जकः कोऽपि पाकः - व्याख्यायताम्।
उदयति हि स तादृक क्वापि वैदभीरीतौ सहृदय हृदयानां रञ्जकः कोऽपि पाकः - বৃষ্টিটি ব্যাখ্যা করো।

অথবা,

পূর্ব নিত্যা: - विश्लेष्यताम्।

পূর্ব নিত্যা: - উক্তিটি বিশ্লেষণ করো।

(c) अलंकारः निर्णयिताम्।

अलंकार निर्णय करो।

अविदितगुणापि सत्कविभणितिः

कर्णेषु वमति मधुधाराम्।

अनधिगतपरिमला हि हरति

दूशं मालतीमाला॥

अथवा,

मधुरः सुधावदधरः पल्लवतुल्यो

अतिपेलवः पाणिः।

चकितमृगलोचनाभ्यां सदृशी

चपले च लोचने तस्याः॥

(d) वैषम्यं लिख्यताम् —

वैषम्यं लेखो —

उपमा - अतिशयोक्तिः

(e) वामनानुसारेण कवेः भेदः आलोच्यताम्।

वामनानुसारे कविदेर भेद आलोचना करो।

(f) टीका लिख्यताम् -

टीका लेखोः

प्रसादगुणः अथवा ओजोगुणः

प्रसाद गुण अथवा ओजोगुणः

3. अधोलिखितेभ्य प्रश्नेभ्य प्रश्नद्वयं समाधेयम्।

10×2=20

निम्नलिखित प्रश्नগুলির মধ্যে দুটি প্রশ্নের উত্তর লেখো।

(a) 'রীতিরাশ্মি কাব্যস্য' - আলোচ্যতাং।

বামনানুসারে উক্তিটি আলোচনা করো।

(b) ইন্দ্রবজ্রাংশস্থবিলয়োঃ লক্ষণোদাহরণপুরঃসরম্ আলোচনা করণীয়া।

ইন্দ্রবজ্রা ও বংশস্থবিল ছন্দের লক্ষণ ও উদাহরণ আলোচনা করো।

(c) শ্লেষনিদর্শনয়োঃ লক্ষণোদাহরণ - পুরঃসরম্ আলোচনা করণীয়া।

শ্লেষ ও নিদর্শনা অলংকারের লক্ষণ ও উদাহরণ আলোচনা করো।

(d) বামনানুসারেণ কাব্যভেদঃ আলোচ্যতাং।

আচার্য বামনের মতানুসারে কাব্যের শ্রেণিবিভাগ আলোচনা করো।